ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 22ας Δεκεμβρίου 2008 *

Στην υπόθεση C-333/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το cour administrative d'appel de Lyon (Γαλλία) με απόφαση της 12ης Ιουλίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Ιουλίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Société Régie Networks

κατά

Direction de contrôle fiscal Rhône-Alpes Bourgogne,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans (εισηγητή), K. Lenaerts, A. Ó Caoimh και J.-C. Bonichot, προέδρους τμήματος, K. Schiemann, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen και P. Lindh, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Απριλίου 2008,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η εταιρία Régie Networks, εκπροσωπούμενη από τους B. Geneste και C. Medina, avocats,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και B. Messmer,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J.-P. Keppenne και B. Martenczuk,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά το κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 10ης Νοεμβρίου 1997 περί μη προβολής αντιρρήσεων κατά της τροποποίησης συστήματος ενισχύσεων τοπικών ραδιοσταθμών (κρατική ενίσχυση Ν 679/97 — Γαλλία) (στο εξής: επίμαχη απόφαση), σύντομη ανακοίνωση της οποίας έχει δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ 1999, C 120, σ. 2).

2 Η υπό κρίση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής της γαλλικού δικαίου εταιρίας Régie Networks (στο εξής: Régie Networks) προκειμένου να της επιστραφεί το ποσό που κατέβαλε ως επιβάρυνση φορολογικού χαρακτήρα για ραδιοτηλεοπτικές διαφημίσεις το 2001.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 80 του νόμου 86-1067, της 30ής Σεπτεμβρίου 1986, περί της ελευθερίας της επικοινωνίας (*JORF* της 1ης Οκτωβρίου 1986, σ. 11755), όπως έχει τροποποιηθεί με τα άρθρα 25 του νόμου 89-25, της 17ης Ιανουαρίου 1989 (*JORF* της 18ης Ιανουαρίου 1989,

σ. 728), και 27 του νόμου 90-1170, της 29ης Δεκεμβρίου 1990 (*JORF* της 30ής Δεκεμβρίου 1990, σ. 16439), ορίζει τα εξής:

«Οι υπηρεσίες ραδιοφωνικής μετάδοσης ηχητικών μηνυμάτων των οποίων τα εμπορικά έσοδα από τη μετάδοση διαφημίσεων σήματος ή από χορηγίες δεν υπερβαίνουν το 20 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους τυγχάνουν ενισχύσεως κατά τους όρους διατάγματος του Conseil d'État [Συμβουλίου της Επικρατείας].

Η χρηματοδότηση της ενίσχυσης αυτής επιτυγχάνεται μέσω προκαταβολής φόρου επί των εσόδων από τη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών διαφημίσεων.

Η αμοιβή των υπηρεσιών ραδιοφωνικής μετάδοσης κατά τη μετάδοση μηνυμάτων προς στήριξη συλλογικών δραστηριοτήτων ή δραστηριοτήτων δημοσίου συμφέροντος δεν λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του ορίου του πρώτου εδαφίου του άρθρου αυτού.»

4 Το άρθρο 1 του διατάγματος 97-1263, της 29ης Δεκεμβρίου 1997, περί θεσπίσεως επιβαρύνσεως φορολογικού χαρακτήρα υπέρ ταμείου ενισχύσεως της ραδιοφωνικής εκφράσεως (*JORF* της 30ής Δεκεμβρίου 1997, σ. 19194) ορίζει τα εξής:

«Από την 1η Ιανουαρίου 1998 και για πέντε έτη θεσπίζεται επιβάρυνση φορολογικού χαρακτήρα επί της ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως διαφημίσεων [(στο εξής: φόρος διαφημίσεων)] προς χρηματοδότηση ταμείου ενισχύσεως κατόχων άδειας ραδιοφωνικής μετάδοσης ηχητικών μηνυμάτων των οποίων τα εμπορικά έσοδα από τη μετάδοση διαφημίσεων σήματος ή από χορηγίες δεν υπερβαίνουν το 20 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους.

Ο φόρος αυτός σκοπεί στην ενίσχυση της ραδιοφωνικής έκφρασης.»

5 Το άρθρο 2 του διατάγματος αυτού ορίζει τα εξής:

«Ο φόρος υπολογίζεται βάσει των ποσών, εκτός προμήθειας πρακτορείου και φόρου προστιθέμενης αξίας, που καταβάλλουν οι διαφημιζόμενοι για τη μετάδοση των διαφημιστικών μηνυμάτων τους στη γαλλική επικράτεια.

Ο φόρος καταβάλλεται από τα πρόσωπα που διαχειρίζονται τα εν λόγω διαφημιστικά μηνύματα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Επικοινωνιών καθορίζεται το ποσό του φόρου ανά σύνολο τριμηνιαίων εσόδων των φορολογούμενων εταιριών εντός των ακόλουθων ορίων:

[…]»

6 Από το άρθρο 3 του εν λόγω διατάγματος προκύπτει ότι το καθαρό προϊόν μετά την αφαίρεση του φόρου διαφημίσεων καταβάλλεται στο Fonds de soutien à l'expression radiophonique [Ταμείο ενίσχυσης ραδιοφωνικής έκφρασης] (στο εξής: FSER) που συνιστά ειδικό λογαριασμό στο πλαίσιο του Institut national de l'audiovisuel [Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Ινστιτούτου].

7 Το άρθρο 4 του ιδίου διατάγματος προβλέπει ότι ο φόρος αυτός υπολογίζεται, εκκαθαρίζεται και εισπράττεται για λογαριασμό του FSER από τη direction générale des impôts [Γενική διεύθυνση φορολογίας] με τους ίδιους κανόνες, τις ίδιες εγγυήσεις και κυρώσεις που προβλέπονται για τον φόρο προστιθέμενης αξίας.

8 Τα άρθρα 7 έως 20 του διατάγματος 97-1263 καθορίζουν το σύστημα των ενισχύσεων που καταβάλλει το Institut national de l'audiovisuel και χρηματοδοτούνται από το καθαρό προϊόν μετά την αφαίρεση του φόρου διαφημίσεων υπέρ του FSER.

9 Δικαιούχοι των ενισχύσεων αυτών είναι οι κάτοχοι άδειας ραδιοφωνικής μετάδοσης ηχητικών μηνυμάτων του άρθρου 1 του διατάγματος αυτού (στο εξής: τοπικοί ραδιοσταθμοί).

10 Σύμφωνα με το άρθρο 7 του εν λόγω διατάγματος, οι ενισχύσεις χορηγούνται, στο πλαίσιο των διαθέσιμων πόρων, από επιτροπή της οποίας η σύνθεση και η λειτουργία ρυθμίζονται από τη διάταξη αυτή και τα άρθρα 8 έως 11 του ιδίου διατάγματος (στο εξής: επιτροπή FSER).

11 Το διάταγμα 97-1263 θεσπίζει τρεις κατηγορίες ενισχύσεων (στο εξής: ενισχύσεις ραδιοφωνικής έκφρασης).

12 Πρόκειται, πρώτον, για την επιχορήγηση εγκατάστασης της οποίας οι προϋποθέσεις καταβολής καθορίζονται από τα άρθρα 12 και 13 του διατάγματος αυτού. Η επιχορήγηση αυτή που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 000 γαλλικά φράγκα (FF) καταβάλλεται στους τοπικούς ραδιοσταθμούς αφού λάβουν άδεια βάσει φακέλου που υποβάλλουν.

13 Πρόκειται, στη συνέχεια, για την ενίσχυση εξοπλισμού, της οποίας οι λεπτομέρειες καθορίζονται από το άρθρο 14 του εν λόγω διατάγματος. Η ενίσχυση αυτή που καταβάλλεται στους τοπικούς ραδιοσταθμούς βάσει φακέλου που υποβάλλουν δεν μπορεί να χορηγηθεί πριν την πάροδο πέντε ετών από την καταβολή της επιχορήγησης εγκατάστασης, χορηγείται δε άπαξ ανά πενταετία. Το ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει, αφενός, το 50 % του ποσού της οικείας επένδυσης και, αφετέρου, τα 100 000 γαλλικά φράγκα (FRF).

14 Πρόκειται, τέλος, για την ετήσια επιχορήγηση λειτουργίας, της οποίας οι προϋποθέσεις καταβολής καθορίζονται από τα άρθρα 16 και 17 του ιδίου διατάγματος.

15 Το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, του διατάγματος 97-1263 ορίζει τα εξής:

«Το ποσό της επιχορήγησης λειτουργίας καθορίζεται βάσει κλίμακας που καταρτίζει η επιτροπή [FSER] λαμβάνοντας υπόψη τα προϊόντα τρέχουσας και κανονικής εκμετάλλευσης της οικείας υπηρεσίας κατόπιν εκπτώσεως των διαφημιστικών εξόδων. Το ποσό αυτό δημοσιοποιείται.»

16 Το δεύτερο εδάφιο του ιδίου άρθρου προβλέπει ότι το ποσό αυτό μπορεί να αυξηθεί κατά 60 % αναλόγως, πρώτον, των προσπαθειών διαφοροποίησης των οικονομικών εσόδων που συνδέονται άμεσα με τις ραδιοφωνικές δραστηριότητες, δεύτερον, των ενεργειών υπέρ της επαγγελματικής κατάρτισης του προσωπικού της οικείας υπηρεσίας, τρίτον, των ενεργειών στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, τέταρτον, της συμμετοχής σε συλλογικές δραστηριότητες στους τομείς των προγραμμάτων και, πέμπτον, των προσπαθειών στους τομείς της κοινωνικής επικοινωνίας εγγύτητας και κοινωνικής ένταξης.

17 Το σύστημα ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης του διατάγματος 97-1263 που έχει εφαρμογή στο πλαίσιο της υπόθεσης της κύριας δίκης ακολούθησε τα συστήματα που ίσχυσαν από 1ης Ιανουαρίου 1983 με διάφορα προγενέστερα διατάγματα, αρχικά για περίοδο δύο ετών και στη συνέχεια για περιόδους πέντε ετών.

18 Το σύστημα ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης του άρθρου 302α KD του code général des impôts [γενικού κώδικα φορολογίας], που θεσπίστηκε με το άρθρο 47 του νόμου 2002-1575, της 30ής Δεκεμβρίου 2002, για τα οικονομικά του 2003 (*JORF* της 31ης Δεκεμβρίου 2002, σ. 22025), ίσχυσε μετά το σύστημα του διατάγματος 97-1263, από 1ης Ιανουαρίου 2003, και για απεριόριστο χρόνο.

19 Από 1ης Ιουλίου 2003, το νέο αυτό σύστημα τροποποιήθηκε από το άρθρο 22 του νόμου 2003-709, της 1ης Αυγούστου 2003, περί χορηγιών, σωματείων και ιδρυμάτων (*JORF* της 2ας Αυγούστου 2003, σ. 13277).

20 Το άρθρο 302α KD, παράγραφος 2, του code général des impôts, όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο αυτό, ορίζει τα εξής:

«Ο φόρος υπολογίζεται βάσει των ποσών, εκτός προμήθειας πρακτορείου και φόρου προστιθέμενης αξίας, που καταβάλλουν οι διαφημιζόμενοι για την εκπομπή και μετάδοση των διαφημιστικών μηνυμάτων τους στη γαλλική επικράτεια.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Οι αποφάσεις της Επιτροπής επί των διαδοχικών συστημάτων ενίσχυσης της ραδιοφωνικής έκφρασης

21 Η Επιτροπή, με απόφαση της 1ης Μαρτίου 1990 περί των μέτρων ενίσχυσης Ν 19/90, ενημέρωσε τις γαλλικές αρχές ότι δεν σκόπευε να προβάλει αντιρρήσεις κατά της θέσπισης του συστήματος ενίσχυσης της ραδιοφωνικής έκφρασης που οι αρχές αυτές της είχαν κοινοποιήσει σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ (πρώην άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και, στη συνέχεια, άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ).

22 Αυτό ήταν και το περιεχόμενο της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 1992 περί των μέτρων ενισχύσεως Ν 359/92 όσον αφορά το σχέδιο διατάγματος που τροποποιεί το σύστημα ενίσχυσης της ραδιοφωνικής έκφρασης βάσει της προγενέστερης απόφασής της και το οποίο της κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

23 Η Επιτροπή, με τη δεύτερη αυτή απόφαση, θεώρησε ότι, υπό το πρίσμα ιδίως των χαρακτηριστικών των ενισχύσεων αυτών (σταθμοί μικρών διαστάσεων και με τοπικό ακροατήριο), ο ανταγωνισμός και ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν επηρεάζεται κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί παρέκκλιση από την απαγόρευση ενισχύσεων εκ της διαχρονικότητας των σκοπών γενικού συμφέροντος που επιδιώκει ένα τέτοιο σύστημα.

24 Περαιτέρω, η Επιτροπή, με την επίμαχη απόφαση ενημέρωσε και τις γαλλικές αρχές ότι δεν σκόπευε να προβάλει αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διατάγματος περί τροποποιήσεως του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης που ίσχυε

ως τότε και το οποίο της είχαν κοινοποιήσει οι γαλλικές αρχές σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και ενσωματώθηκε στη συνέχεια στο διάταγμα 97-1263.

25 Σύμφωνα με την απόφαση αυτή της Επιτροπής, δεδομένου ότι οι σχετικοί με τις οικείες ενισχύσεις πόροι του προϋπολογισμού δεν αυξάνονται και ότι οι δικαιούχοι των ενισχύσεων αυτών είναι ραδιοφωνικοί σταθμοί τοπικής εμβέλειας, το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν επηρεάζεται κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί παρέκκλιση από την απαγόρευση ενισχύσεων εκ των σκοπών γενικού συμφέροντος που επιδιώκει ένα τέτοιο σύστημα.

26 Τέλος, η Επιτροπή, με την απόφαση της 28ης Ιουλίου 2003 περί των μέτρων ενισχύσεων NN 42/03 (πρώην N 725/02), δεν πρόβαλε αντιρρήσεις κατά του σχεδίου νόμου περί τροποποιήσεως του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης που είχε προγενεστέρως εγκριθεί, ως προς τις διάφορες λεπτομέρειές του, με τις τρεις προαναφερθείσες αποφάσεις που οι γαλλικές αρχές της είχαν κοινοποιήσει σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Το ούτως κοινοποιηθέν σύστημα αποτελεί εφεξής αντικείμενο του άρθρου 302α KD, παράγραφος 2, του code général des impôts όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 2003-709.

27 Η Επιτροπή, με την τελευταία αυτή απόφαση, επισήμανε ότι ο φόρος διαφημίσεων που χρηματοδοτεί το οικείο σύστημα ενισχύσεων καταβάλλεται από τις διαφημιστικές εταιρίες και όχι από τους ιδιώτες διαφημιζόμενους, ενώ στο τιμολόγιο που εκδίδεται ο φόρος αυτός δεν εμφαίνεται.

28 Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι ο φόρος αυτός επιβάλλεται μόνο στις εταιρίες που εδρεύουν σε γαλλικό έδαφος και, ως εκ τούτου, ουδόλως επιβαρύνεται η από το εξωτερικό μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων στη γαλλική επικράτεια.

29 Επιπλέον, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι, αντιστρόφως, οι διαφημιστικές εταιρίες που εδρεύουν στο γαλλικό έδαφος και εκπέμπουν αποκλειστικώς στο εξωτερικό υπόκεινται στον εν λόγω φόρο που είναι έτσι συμβατός με τους κοινοτικούς κανόνες περί των επιβαρύνσεων φορολογικού χαρακτήρα προς χρηματοδότηση συστήματος ενισχύσεων.

30 Εξάλλου, η Επιτροπή ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι, αφού οι δικαιούχοι των ενισχύσεων είναι μη εμπορικοί και καθαρώς τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, το εν λόγω σύστημα ενισχύσεων επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος εξασφαλίζοντας τον πλουραλισμό των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε τοπικό επίπεδο και ότι το σύστημα αυτό επηρεάζει πολύ λίγο το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

31 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι το εν λόγω σύστημα που διευκολύνει την ανάπτυξη συλλογικών ραδιοφωνικών δραστηριοτήτων και δεν επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον, συνιστά συμβατή με την κοινή αγορά ενίσχυση, δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ΄, ΕΚ.

Το ιστορικό της διαφοράς

32 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως προκύπτει από την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, μπορεί να συνοψισθεί ως εξής.

33 Η Régie Networks, εταιρία που διαχειρίζεται τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των τοπικών συχνοτήτων του NRJ GROUP, κατέβαλε 152 524 ευρώ ως φόρο διαφημίσεων για το 2001.

34 Στη συνέχεια, η εταιρία αυτή ζήτησε την επιστροφή του εν λόγω ποσού από τις τοπικές φορολογικές αρχές. Δεδομένου ότι η αίτησή της απορρίφθηκε σιωπηρώς, ελλείψει εμπρόθεσμης απόφασης των αρχών αυτών, η Régie Networks προσέφυγε στο tribunal administratif της Lyon.

35 Το δικαστήριο αυτό, με απόφαση της 25ης Απριλίου 2006, απέρριψε την προσφυγή της Régie Networks. Στη συνέχεια, η Régie Networks άσκησε έφεση ενώπιον του cour administrative d'appel της Lyon.

36 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Régie Networks ισχυρίστηκε, πρώτον, ότι η επίμαχη απόφαση είναι ανίσχυρη λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας.

37 Αφενός, η απόφαση αυτή δεν αιτιολογεί το γεγονός ότι το οικείο σύστημα ενισχύσεων εμπίπτει πράγματι σε μια από τις κατηγορίες παρεκκλίσεων της Συνθήκης ΕΚ. Αφετέρου, η Επιτροπή, με την εν λόγω απόφαση, παρέλειψε να εξετάσει αν ο τρόπος χρηματοδοτήσεως του συστήματος αυτού, ήτοι ο φόρος διαφημίσεων, είναι συμβατός προς τη Συνθήκη και να αιτιολογήσει ρητώς την περί αυτού εκτίμησή της, ενώ από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η εξέταση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της συμβατότητας μιας ενίσχυσης (η Régie Networks αναφέρεται σχετικώς στην απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2003, C-261/01 και C-262/01, van Calster κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-12249).

38 Δεύτερον, η Régie Networks υποστήριξε ότι η επίμαχη απόφαση πάσχει νομική πλάνη. Ο φόρος διαφημίσεων δεν είναι συμβατός προς την κοινή αγορά καθόσον, όπως

άλλωστε έκρινε η Επιτροπή με την προαναφερθείσα στις σκέψεις 26 έως 31 απόφαση της 28ης Ιουλίου 2003, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου τα εισαγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες απαλλάσσονται από κάθε επιβάρυνση φορολογικού χαρακτήρα προς χρηματοδότηση συστήματος ενισχύσεων αποκλειστικώς εθνικών επιχειρήσεων.

39 Τρίτον, η Régie Networks υποστήριξε ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν πεπλανημένης εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών, καθόσον η Επιτροπή, αντιθέτως προς την πραγματικότητα, θεώρησε ότι οι σχετικοί με το οικείο σύστημα ενισχύσεων πόροι του προϋπολογισμού δεν αυξήθηκαν.

40 Η Régie Networks συμπέρανε από τα ανωτέρω ότι, αν η επίμαχη απόφαση ακυρωθεί από το Δικαστήριο, το σύστημα ενισχύσεων του οποίου η εφαρμογή είχε επιτραπεί με την απόφαση αυτή είναι αρχήθεν παράνομο, η δε παρανομία αυτή συνεπάγεται έλλειψη νομιμότητας και της χρηματοδότησής του.

41 Το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι η εξέταση των τριών λόγων εφέσεως που προβάλλει η Régie Networks συνεπάγεται την επίλυση δυσχερών προβλημάτων ως προς το κύρος της επίμαχης απόφασης.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour administrative d'appel της Lyon αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«[Είναι έγκυρη η επίμαχη απόφαση] λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογίας της, λαμβανομένης υπόψη της εκτιμήσεως της συμβατότητας προς τη Συνθήκη της χρηματοδοτήσεως του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης που

θεσπίστηκε για την περίοδο 1998-2002 και λαμβανομένου υπόψη του λόγου εφέσεως που αντλείται από μη αύξηση των σχετικών με το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων πόρων του προϋπολογισμού[;]»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

43 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να απαντήσει στο ερώτημα περί του κύρους της επίμαχης απόφασης το οποίο υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, αφού το ερώτημα αυτό ουδεμία σχέση έχει με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης που αφορά την εξέταση της νομιμότητας του φόρου διαφημίσεων.

44 Κατά την Επιτροπή, ο φόρος αυτός δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις διατάξεων της Συνθήκης. Ειδικότερα, αφ' ης στιγμής το ποσό των επιχορηγήσεων βάσει του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης αποσυνδέεται από το προϊόν του φόρου που τις χρηματοδοτεί, καθόσον τα κριτήρια υπολογισμού του ποσού των ενισχύσεων ουδεμία σχέση έχουν με το προϊόν του φόρου αυτού, ο εν λόγω φόρος δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος αυτού. Η Επιτροπή αναφέρεται συναφώς στη σκέψη 40 της απόφασης της 27ης Οκτωβρίου 2005 (C-266/04 έως C-270/04, C-276/04 και C-321/04 έως C-325/04, Distribution Casino France κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-9481).

45 Η ένσταση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

46 Κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου ερωτήματα που υποβάλλει εθνικό δικαστήριο, εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου που αυτό προσδιόρισε με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, απολαύουν τεκμηρίου λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει αίτηση που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., σχετικώς, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, C-222/05 έως C-225/05, van der Weerd κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-4233, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

47 Ειδικότερα, το Δικαστήριο μπορεί να μην απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα όταν προδήλως προκύπτει ότι η εκτίμηση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-289, σκέψη 75 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Προς εκτίμηση του παραδεκτού της υπό κρίση αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί εκ των προτέρων το γεγονός ότι υπάρχει σχέση μεταξύ του προδικαστικού ερωτήματος περί του κύρους της επίμαχης αποφάσεως που ελήφθη στο πλαίσιο των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις κανόνων της Συνθήκης και της διαφοράς της κύριας δίκης με αντικείμενο την εξέταση του αιτήματος της Régie Networks περί επιστροφής των ποσών που κατέβαλε το 2001 ως φόρο διαφημίσεων των οποίων η εξέταση προϋποθέτει την εκτίμηση της νομιμότητας του φόρου αυτού.

49 Ειδικότερα, δεν είναι πρόδηλο ότι ο εν λόγω φόρος δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης.

50 Στο παρόν στάδιο ανάλυσης του προδικαστικού ερωτήματος, αρκεί η διαπίστωση ότι μάλλον συμβαίνει το αντίθετο, αφού η επίμαχη εθνική νομοθεσία προβλέπει ρητώς ότι το προϊόν του φόρου διαφημίσεων χρηματοδοτεί το FSER που χρηματοδοτεί τις εν λόγω ενισχύσεις.

51 Ωστόσο, αν και φαίνεται ότι μπορεί, εκ πρώτης όψεως, να υποστηριχθεί ότι υπάρχει τέτοιος σύνδεσμος μεταξύ του εν λόγω φόρου και των ενισχύσεων για τη χρηματοδότηση των οποίων επιβλήθηκε ο φόρος αυτός, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι η ενδεχόμενη αναγνώριση του ανισχύρου της επίμαχης απόφασης μπορεί να προκύπτει από την παρανομία του φόρου αυτού, γεγονός που θα γεννούσε την υποχρέωση επιστροφής των καταβληθέντων δυνάμει του φόρου αυτού ποσών.

52 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν φαίνεται, τουλάχιστον προδήλως, ότι η ζητηθείσα εκτίμηση του κύρους της επίμαχης απόφασης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.

53 Η Επιτροπή αμφισβητεί περαιτέρω το παραδεκτό του προδικαστικού ερωτήματος, καθόσον από ενδεχόμενη προδικαστική απόφαση διαπιστώνουσα το ανίσχυρο της επίμαχης απόφασης δεν θα προέκυπτε αναγκαστικώς ότι ο οικείος φόρος είναι παράνομος και πρέπει να επιστραφεί.

54 Κατά την Επιτροπή, δεδομένης της αποκλειστικής αρμοδιότητάς της να αποφαίνεται επί της συμβατότητας των ενισχύσεων, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επιστροφή του φόρου που χρηματοδοτεί επιτρεπόμενη από την Επιτροπή ενίσχυση μόνον αν η αναγνωρισθείσα ακυρότητα είναι τέτοιας φύσεως ώστε, ακόμη και στο πλαίσιο νέας αποφάσεως, η ενίσχυση αυτή δεν θα μπορούσε παρά να θεωρηθεί ως μη συμβατή προς την κοινή αγορά.

55 Η ένσταση αυτή πρέπει επίσης να απορριφθεί.

56 Δεν αμφισβητείται βεβαίως ότι, αν, κατόπιν ενδεχόμενης προδικαστικής αποφάσεως διαπιστώνουσας το ανίσχυρο της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή εκδώσει νέα απόφαση, η απόφαση αυτή δεν θα συνεπάγεται αναγκαστικώς ότι ο φόρος διαφημίσεων πρέπει να κριθεί παράνομος, αφού η νέα αυτή απόφαση θα μπορούσε να είναι και πάλι ευνοϊκή.

57 Πάντως, από το γεγονός αυτό και μόνο δεν προκύπτει ότι η ζητηθείσα εκτίμηση του κύρους της επίμαχης απόφασης ουδεμία σχέση έχει προδήλως με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης και ότι, κατά συνέπεια, η εκτίμηση του εθνικού δικαστηρίου περί της λυσιτέλειας και της αναγκαιότητας της αίτησης εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να αμφισβητηθεί από το Δικαστήριο.

58 Αντιθέτως, αν αποδεικνυόταν ότι πρέπει πράγματι να αναγνωρισθεί το ανίσχυρο της επίμαχης απόφασης, μια τέτοια απάντηση του Δικαστηρίου θα μπορούσε να είναι απολύτως χρήσιμη και λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, καθόσον θα υποχρέωνε την Επιτροπή να επανεξετάσει το επίμαχο στην κύρια δίκη σύστημα ενισχύσεων.

59 Εξάλλου, δεδομένου κυρίως ότι ορισμένες αιτιάσεις της Régie Networks αφορούν πτυχές του συστήματος αυτού τις οποίες η Επιτροπή δεν έχει εξετάσει και που θα το καθιστούσαν μη συμβατό προς την κοινή αγορά, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι, σε συνέχεια της επανεξέτασης αυτής, η Επιτροπή θα καταλήξει ότι το εν λόγω σύστημα πρέπει πράγματι να θεωρηθεί μη συμβατό προς την κοινή αγορά, πράγμα που, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας απόφασης, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παρανομία του φόρου διαφημίσεων και, ως εκ τούτου, την υποχρέωση επιστροφής των καταβληθέντων δυνάμει του φόρου αυτού ποσών.

60 Επομένως, το τεκμήριο λυσιτέλειας των αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν ανατρέπεται από τους ισχυρισμούς της Επιτροπής (βλ. αναλογικώς, μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση van der Weerd κ.λπ., σκέψεις 22 και 23).

61 Συνεπώς, το προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

Επί του κύρους της επίμαχης απόφασης υπό το πρίσμα της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

62 Το αιτούν δικαστήριο, με το ερώτημά του, στο μέτρο που αφορά το κύρος της επίμαχης αποφάσεως ως προς την αιτιολογία της, ερωτά το Δικαστήριο αν η απόφαση αυτή είναι ανίσχυρη λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας, αφού, αφενός, δεν αιτιολογεί το γεγονός ότι το επίμαχο σύστημα ενισχύσεως εμπίπτει πράγματι σε μια από τις εξαιρέσεις του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και, αφετέρου, η Επιτροπή, στην απόφαση αυτή, παρέλειψε να εξετάσει αν ο τρόπος χρηματοδοτήσεως του εν λόγω συστήματος ενισχύσεως, ήτοι ο φόρος διαφημίσεων, είναι συμβατός προς τη Συνθήκη και να αιτιολογήσει ρητώς τη σχετική εκτίμηση της.

63 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 253 ΕΚ) αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και να επιτρέπει να διαφανεί κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ούτως ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και το αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων

λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες της πράξεως ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Απριλίου 2008, C-390/06, Nuova Agricast, Συλλογή 2008, σ. I-2577, σκέψη 79, και της 1ης Ιουλίου 2008, C-341/06 P και C-342/06 P, Chronopost και La Poste κατά UFEX κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-4777, σκέψη 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

64 Όσον αφορά, πρώτον, τη φύση της οικείας πράξεως, η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε μετά το πέρας του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως των ενισχύσεων το οποίο θεσπίσθηκε με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ με μοναδικό σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να σχηματίσει μια πρώτη γνώμη επί της συμβατότητας, εν όλω ή εν μέρει, της επίμαχης ενισχύσεως χωρίς την κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξέτασης της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου η οποία σκοπεί να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Nuova Agricast, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

65 Ωστόσο, μία τέτοια απόφαση η οποία λαμβάνεται σε σύντομες προθεσμίες πρέπει να περιέχει μόνον τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή φρονεί ότι δεν βρίσκεται ενώπιον σοβαρών δυσχερειών εκτιμήσεως της συμβατότητας της επίμαχης ενισχύσεως προς την κοινή αγορά (απόφαση της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 48).

66 Όσον αφορά, δεύτερον, το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 21 έως 23 της παρούσας απόφασης, η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε κατόπιν δύο άλλων ευνοϊκών αποφάσεων περί προγενέστερων συστημάτων ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης όμοιων κατ' ουσίαν με το

σύστημα της επίμαχης απόφασης, τα οποία είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή από τις γαλλικές αρχές. Η επίμαχη απόφαση αναφέρεται άλλωστε ρητώς στην εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση και αποδοχή του προγενέστερου από το σύστημα ενισχύσεων της απόφασης αυτής το οποίο επρόκειτο να αντικαταστήσει.

67 Το γεγονός αυτό δικαιολογεί επίσης τη συντομία της αιτιολογίας της επίμαχης απόφασης.

68 Υπό το φως των σκέψεων αυτών πρέπει να εξεταστούν οι ειδικότερες αιτιάσεις σε βάρος της αποφάσεως αυτής που αφορούν παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

69 Σύμφωνα με την αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως, «δεδομένου ότι οι σχετικοί πόροι του προϋπολογισμού δεν αυξάνονται και ότι οι δικαιούχοι των ενισχύσεων αυτών είναι ραδιοφωνικοί σταθμοί τοπικής εμβέλειας, το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν επηρεάζεται κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί παρέκκλιση από την απαγόρευση ενισχύσεων εκ της διαχρονικότητας των σκοπών γενικού συμφέροντος που επιδιώκει ένα τέτοιο σύστημα».

70 Αν και βεβαίως η αιτιολογία αυτή είναι σύντομη, επιτρέπει να διαφανούν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν υπάρχουν σοβαρές δυσχέρειες εκτίμησης της συμβατότητας του οικείου συστήματος ενισχύσεων προς την κοινή αγορά. Ειδικότερα, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή θεμελίωσε το συμπέρασμα αυτό στον ουσιώδη λόγο ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν φαίνεται να επηρεάζεται από το σύστημα αυτό κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον.

71 Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία που αναφέρθηκε στις σκέψεις 63 έως 65 της παρούσας απόφασης, μία τέτοια αιτιολογία, δεδομένης της φύσης της πράξης στην οποία περιλαμβάνεται και του πλαισίου της πράξης αυτής, πρέπει να θεωρηθεί επαρκής υπό το πρίσμα των επιταγών του άρθρου 190 της Συνθήκης, αφού το ζήτημα της βασιμότητας της αιτιολογίας αυτής δεν περιλαμβάνεται στις εν λόγω επιταγές.

72 Αν και θα ήταν προτιμότερο η Επιτροπή, αφενός, να αναφέρει ρητώς στην αιτιολογία της επίμαχης απόφασης την κατηγορία εκείνη μεταξύ των παρεκκλίσεων του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ που αφορούσε η συγκεκριμένη περίπτωση και, αφετέρου, να περιγράφει τον φόρο που χρηματοδοτεί το σύστημα ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης, όπως άλλωστε το έπραξε με τη μεταγενέστερη απόφαση της 23ης Ιουλίου 2003 περί τροποποιήσεως του συστήματος αυτού, η επίμαχη απόφαση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παραβαίνει το άρθρο 190 ΕΚ λόγω ελλείψεως τέτοιας αιτιολογίας ως προς τα σημεία αυτά.

73 Όσον αφορά ειδικότερα την αιτίαση σχετικά με το να μην περιλάβει, στην αιτιολογία της επίμαχης απόφασης, την κατηγορία παρεκκλίσεως του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, στην οποία εμπίπτει το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων, από τον ισχυρισμό ότι «οι δικαιούχοι των ενισχύσεων αυτών είναι ραδιοφωνικοί σταθμοί τοπικής εμβέλειας» και «το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν φαίνεται να επηρεάζεται κατά τρόπο αντίθετο προς το γενικό συμφέρον» εμμέσως προκύπτει ότι η κατηγορία παρεκκλίσεων που αφορά είναι η κατηγορία των ενισχύσεων προς διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων δραστηριοτήτων, στην προκειμένη περίπτωση, όπως το αναφέρει ρητώς η Επιτροπή στην απόφαση της 23ης Ιουλίου 2003, των συλλογικών ραδιοφωνικών δραστηριοτήτων.

74 Τέλος, όσον αφορά την απουσία, στην επίμαχη απόφαση, ρητής αιτιολογίας ως προς το αν ο τρόπος χρηματοδοτήσεως του οικείου συστήματος, ήτοι ο φόρος διαφημίσεων, είναι συμβατός προς τη Συνθήκη, ο ισχυρισμός περί παραβάσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει εν πάση περιπτώσει να απορριφθεί αφού, κατά την Επιτροπή, δεν ήταν απαραίτητη η εξέταση του ζητήματος αυτού καθόσον ο φόρος αυτός δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του οικείου συστήματος ενισχύσεων.

75 Ωστόσο, η βασιμότητα του ισχυρισμού αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εκτίμησης στο πλαίσιο της εξέτασης αιτίασης που αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως. Επομένως, η εκτίμηση αυτή θα γίνει αργότερα, στο πλαίσιο της απάντησης στο τμήμα του προδικαστικού ερωτήματος που αφορά την επίκληση πλάνης περί το δίκαιο, στο μέτρο που η επίμαχη απόφαση δεν αναφέρει ότι ο φόρος διαφημίσεων δεν είναι συμβατός προς την κοινή αγορά.

76 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως, από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψαν στοιχεία δυνάμενα να επηρεάσουν το κύρος της επίμαχης απόφασης.

Επί της προβαλλόμενης πεπλανημένης εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά την εξέλιξη των πόρων του προϋπολογισμού υπέρ του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης

77 Το αιτούν δικαστήριο, με το ερώτημά του, στο μέτρο που αφορά το κύρος της επίμαχης απόφασης ως προς τον λόγο που θεμελιώνεται στη μη αύξηση των προς χρηματοδότηση του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων πόρων του προϋπολογισμού, ερωτά το Δικαστήριο αν η εν λόγω απόφαση είναι ανίσχυρη αφού η αιτιολογία της σύμφωνα με την οποία οι σχετικοί προς τις επίμαχες ενισχύσεις πόροι του προϋπολογισμού δεν αυξάνονται πάσχει πεπλανημένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, δεδομένου ότι οι εν λόγω πόροι αυξήθηκαν πράγματι.

78 Κατά τη νομολογία, για την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, η άσκηση της οποίας περιλαμβάνει σύνθετες εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως, οι οποίες πρέπει να πραγματοποιούνται εντός κοινοτικού πλαισίου. Στο πλαίσιο αυτό, ο δικαστικός έλεγχος της ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας εκτιμήσεως περιορίζεται στην επαλήθευση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογίας, καθώς και στον έλεγχο της ουσιαστικής ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών που ελήφθησαν υπόψη και της απουσίας πλάνης περί το δίκαιο, πρόδηλης πεπλανημένης εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών ή καταχρήσεως εξουσίας (βλ., μεταξύ άλλων,

απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, C-75/05 P και C-80/05 P, Γερμανία κ.λπ. κατά Kronofrance, Συλλογή 2008, σ. I-6619, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

79 Επισημαίνεται ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι οι σχετικοί με τις οικείες ενισχύσεις πόροι του προϋπολογισμού δεν φέρονται αυξηθέντες, όταν εξέδωσε την απόφασή της, συνιστούσε εκτίμηση των μελλοντικών συνεπειών του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης όσον αφορά ειδικότερα το προϊόν του φόρου διαφημίσεων που προορίζεται για το FSER προς χρηματοδότηση των ενισχύσεων αυτών.

80 Ωστόσο, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, στη συνέχεια, αποδείχθηκε ότι οι εν λόγω πόροι πράγματι αυξήθηκαν.

81 Ειδικότερα, η νομιμότητα μιας απόφασης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, κατά μείζονα λόγο, όταν το επίμαχο ζήτημα είναι το κύρος αποφάσεως περί μη διατυπώσεως αντιρρήσεων έναντι συστήματος ενισχύσεων θεσπισθέντος μετά το πέρας του προκαταρκτικού σταδίου εξέτασης βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, όπως είναι η επίδικη απόφαση, πρέπει να εκτιμάται βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή όταν έλαβε τη σχετική απόφαση (βλ., σχετικώς, προπαρατεθείσα απόφαση Nuova Agricast, σκέψεις 54 και 55).

82 Αφού, στο πλαίσιο της επίμαχης απόφασης, η Επιτροπή κλήθηκε να εκτιμήσει τις μελλοντικές συνέπειες ενός συστήματος ενισχύσεων, ενώ οι συνέπειες αυτές δεν μπορούσαν να προβλεφθούν με ακρίβεια, η απόφαση αυτή μπορεί να ακυρωθεί, λόγω της εκτίμησής της ότι οι σχετικοί με τις οικείες ενισχύσεις πόροι του προϋπολογισμού δεν αυξήθηκαν, μόνον αν η εκτίμηση αυτή αποδεικνυόταν προδήλως πεπλανημένη βάσει των στοιχείων που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή όταν έλαβε την εν λόγω απόφαση.

83 Ωστόσο, αν και δεν αμφισβητείται ότι, όσον αφορά τις τηλεοπτικές διαφημίσεις το άρθρο 2 του σχεδίου του διατάγματος 97-1263 προέβλεπε αύξηση των ορίων εντός των οποίων θα μπορούσαν να καθορισθούν οι φορολογικοί συντελεστές, διαπιστώνεται ότι, κατά τον χρόνο κοινοποίησης του οικείου συστήματος ενισχύσεων, οι εν λόγω φορολογικοί συντελεστές δεν είχαν ακόμη καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 2, τρίτο εδάφιο, του εν λόγω σχεδίου διατάγματος.

84 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι τότε το ύψος των εσόδων από τις διαφημίσεις βάσει των οποίων επιβαλλόταν ο φόρος διαφημίσεων δεν ήταν ακόμη γνωστό και ως εκ τούτου μπορούσε μόνο να προβλεφθεί.

85 Δεδομένων των μεταβλητών αυτών που συνιστούν αβέβαια στοιχεία τα οποία πρέπει να εκτιμήσει η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, στοιχεία της κοινοποίησης του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων και, ενδεχομένως, πληροφορίες εκ μέρους των εθνικών αρχών, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των επίμαχων στοιχείων.

86 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, όσον αφορά την προβαλλόμενη πεπλανημένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, η εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν κατέληξε στον εντοπισμό στοιχείων δυνάμενων να επηρεάσουν το κύρος της επίμαχης απόφασης.

Επί της προβαλλόμενης νομικής πλάνης περί το δίκαιο όσον αφορά τη συμβατότητα του φόρου διαφημίσεων προς τη Συνθήκη

87 Το αιτούν δικαστήριο, με το ερώτημά του, στο μέτρο που αφορά το κύρος της επίμαχης απόφασης ως προς την εκτίμηση της συμβατότητας προς τη Συνθήκη της

χρηματοδοτήσεως του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης για την περίοδο από το 1998 έως το 2002, ερωτά το Δικαστήριο αν η εν λόγω απόφαση είναι ανίσχυρη λόγω του ότι ο φόρος διαφημίσεων δεν είναι συμβατός προς την κοινή αγορά, καθόσον επιβάλλεται και στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές διαφημίσεις που εκπέμπονται στη Γαλλία από το εξωτερικό, ενώ το προϊόν του φόρου αυτού χρηματοδοτεί σύστημα ενισχύσεων από το οποίο ωφελούνται μόνον οι τοπικοί ραδιοσταθμοί που είναι εγκατεστημένοι στη Γαλλία.

88 Αν και, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 78 της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή, κατά την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, έχει διακριτική ευχέρεια, η ευχέρεια αυτή υπόκειται σε περιορισμούς των οποίων η τήρηση ελέγχεται από τον κοινοτικό δικαστή.

89 Το Δικαστήριο έχει έτσι κρίνει ότι ο τρόπος χρηματοδοτήσεως μιας ενίσχυσης μπορεί να καταστήσει ασυμβίβαστο προς την κοινή αγορά το σύνολο του συστήματος ενισχύσεων. Επομένως, η εξέταση μιας ενίσχυσης δεν μπορεί να διαχωριστεί από τα αποτελέσματα του τρόπου χρηματοδοτήσεώς της. Αντιθέτως, όταν η Επιτροπή εξετάζει ένα μέτρο ενίσχυσης οφείλει να λαμβάνει επίσης υπόψη τον τρόπο χρηματοδοτήσεως της ενίσχυσης στην περίπτωση που αυτός αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του μέτρου (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση van Calster κ.λπ., σκέψη 49, και απόφαση της 15ης Ιουλίου 2004, C-345/02, Pearle κ.λπ., Συλλογή 2004, σ. I-7139, σκέψη 29).

90 Στην περίπτωση αυτή, η κοινοποίηση του μέτρου ενίσχυσης, που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, πρέπει να περιλαμβάνει και τον τρόπο χρηματοδοτήσεως της ενίσχυσης ώστε να μπορεί η Επιτροπή να προβεί στην εξέτασή της με πλήρη στοιχεία. Διαφορετικά δεν αποκλείεται να κρίνει η Επιτροπή συμβατό προς την κοινή αγορά ένα μέτρο ενίσχυσης, ενώ, αν γνώριζε τον τρόπο χρηματοδοτήσεώς του, θα το έκρινε ασύμβατο (προπαρατεθείσα απόφαση van Calster κ.λπ., σκέψη 50).

91 Πάντως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υποστήριξε ότι ισχύει η αρχή σύμφωνα με την οποία ο φόρος που χρηματοδοτεί ένα μέτρο ενίσχυσης πρέπει να κοινοποιηθεί από το κράτος μέλος και, ως εκ τούτου, να εξεταστεί από την Επιτροπή μόνον αν υπάρχει, σύμφωνα με μια πρώτη εκτίμηση του οικείου κράτους μέλους, ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των υποκειμένων στον φόρο αυτόν και των δικαιούχων των οικείων ενισχύσεων. Ελλείψει τέτοιας ανταγωνιστικής σχέσης, δεν ενδιαφέρει το κοινοτικό δίκαιο η εκ μέρους κράτους μέλους κοινοποίηση και η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση ενός φόρου που χρηματοδοτεί ένα μέτρο ενίσχυσης.

92 Η άποψη αυτή πρέπει να απορριφθεί.

93 Το ζήτημα αν υπάρχει ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των υποκειμένων σε φόρο και των δικαιούχων των ενισχύσεων που χρηματοδοτεί ο φόρος αυτός, μολονότι ασκεί πράγματι επιρροή στο πλαίσιο του εκ μέρους της Επιτροπής ελέγχου της ουσίας όσον αφορά τη συμβατότητα μέτρου ενίσχυσης προς την κοινή αγορά, δεν μπορεί ωστόσο να αποτελέσει συμπληρωματικό κριτήριο καθορίζον το περιεχόμενο της υποχρέωσης κοινοποίησης των ενισχύσεων βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ.

94 Προκειμένου περί φόρου που χρηματοδοτεί σύστημα ενισχύσεως όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη ενδιαφέρει το κοινοτικό δίκαιο η εκ μέρους του κράτους μέλους κοινοποίηση του συστήματος αυτού και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος αυτού, ούτως ώστε η Επιτροπή να έχει στη διάθεσή της όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να εκτιμήσει αν τα μέτρα ενισχύσεως συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, κρίση που εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, η οποία ασκείται υπό τον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, C-119/05, Lucchini, Συλλογή 2007, σ. I-6199, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

95 Ειδικότερα, η αποτελεσματικότητα της αποκλειστικής αυτής αρμοδιότητας θα μπορούσε να θιγεί αν η άσκησή της εξαρτιόταν από την προηγούμενη και μονομερή εκτίμηση κάθε κράτους μέλους ως προς το αν υπάρχει ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των υποκειμένων σε φόρο και των δικαιούχων χρηματοδοτούμενων από τον φόρο αυτόν ενισχύσεων.

96 Τούτο ισχύει προ πάντων στο πλαίσιο του συστήματος ενισχύσεων και του φόρου της κύριας δίκης, αφού το σύστημα αυτό αφορά ενισχύσεις των οποίων οι δικαιούχοι δραστηριοποιούνται σε αγορά που δεν μπορεί να θεωρηθεί διαφορετική από την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται οι υποκείμενοι στον φόρο αυτόν.

97 Η απάντηση στο αν υπάρχει ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των εν λόγω δικαιούχων και υπόχρεων μπορεί, σε αρκετές περιπτώσεις, να μην είναι σαφής, όπως αποδεικνύεται από τις διαφωνίες που σημειώθηκαν στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως τόσο με τις έγγραφες παρατηρήσεις όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Ειδικότερα, η απάντηση αυτή απαιτεί εμπεριστατωμένη εξέταση των χαρακτηριστικών των οικείων αγορών στο πλαίσιο του ουσιαστικού ελέγχου του μέτρου ενίσχυσης στον οποίο μπορεί να προβεί μόνον η Επιτροπή υπό τον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή.

98 Πρέπει να προσδιορισθεί αν η Επιτροπή έπρεπε εν πάση περιπτώσει να λάβει υπόψη της τον φόρο διαφημίσεων κατά την εξέταση του οικείου συστήματος ενισχύσεων, καθόσον, βάσει της προπαρατεθείσας στη σκέψη 89 της παρούσας απόφασης νομολογίας, ο φόρος αυτός πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος ενίσχυσης της ραδιοφωνικής έκφρασης που χρηματοδοτεί.

99 Για να θεωρηθεί ότι ένας φόρος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου ενισχύσεως, πρέπει να υφίσταται αναγκαστική σχέση μεταξύ του οικείου φόρου και της οικείας ενισχύσεως βάσει της συναφούς εθνικής νομοθεσίας, υπό την έννοια ότι το προϊόν του

φόρου πρέπει να προορίζεται απαραίτητα για τη χρηματοδότηση της ενισχύσεως, να επηρεάζει άμεσα το μέγεθός της και, κατά συνέπεια, την εκτίμηση περί του αν είναι συμβατή η ενίσχυση αυτή με την κοινή αγορά (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2006, C-393/04 και C-41/05, Air Liquide Industries Belgium, Συλλογή 2006, σ. I-5293, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

100 Στην προκειμένη περίπτωση, από τα άρθρα 3 και 6 του διατάγματος 97-1263 προκύπτει ότι το καθαρό προϊόν του φόρου διαφημίσεων χρηματοδοτεί το FSER, από το οποίο καταβάλλονται οι ενισχύσεις της ραδιοφωνικής έκφρασης από την επιτροπή FSER. Ο φόρος αυτός εισπράττεται ειδικώς και αποκλειστικώς για τη χρηματοδότηση των επίμαχων μέτρων ενισχύσεων (βλ., αναλογικώς, προαναφερθείσα απόφαση van Calster κ.λπ., σκέψη 55).

101 Εξάλλου, η στενή αυτή σχέση μεταξύ του φόρου διαφημίσεων και των ενισχύσεων που χρηματοδοτεί προκύπτει σαφώς τόσο από τον τίτλο του διατάγματος 97-1263 «περί θεσπίσεως επιβαρύνσεως φορολογικού χαρακτήρα υπέρ ταμείου στήριξης της ραδιοφωνικής έκφρασης» όσο και από τον τίτλο των δύο τμημάτων που περιλαμβάνει και, επομένως, από τη δομή του, ήτοι, αντιστοίχως, «Περί των πόρων του [FSER]» και «Περί της χορηγήσεως των ενισχύσεων».

102 Εξάλλου, η φύση του φόρου διαφημίσεων είναι, στην ουσία, διαφορετική από τη φύση των φόρων προς χρηματοδότηση των επίμαχων μέτρων ενίσχυσης σε ορισμένες υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν αποφάσεις του Δικαστηρίου τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή και με τις οποίες το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υφίσταται αναγκαστική σχέση μεταξύ του οικείου φόρου και της οικείας ενισχύσεως βάσει της συναφούς εθνικής νομοθεσίας (απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2005, C-175/02, Pape, Συλλογή 2005, σ. I-127, και προπαρατεθείσα απόφαση Distribution Casino France κ.λπ.).

103 Συγκεκριμένα, στις υποθέσεις αυτές, το εν λόγω συμπέρασμα θεμελιώνεται στη διαπίστωση ότι, βάσει της συναφούς εθνικής νομοθεσίας, το προϊόν του οικείου φόρου δεν ασκεί άμεση επιρροή στο ύψος της ενίσχυσης.

104 Στην προκειμένη περίπτωση, το καθαρό προϊόν του φόρου διαφημίσεων χρηματοδοτεί αποκλειστικώς και πλήρως τις ενισχύσεις της ραδιοφωνικής έκφρασης και, ως εκ τούτου, ασκεί άμεση επιρροή στο ύψος τους. Αν και οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται από την επιτροπή FSER, δεν αμφισβητείται ότι το όργανο αυτό δεν έχει εξουσία να χορηγεί τους διαθέσιμους πόρους για άλλους σκοπούς πέρα από τις ενισχύσεις αυτές.

105 Το άρθρο 7 του διατάγματος 97-1263 ορίζει έτσι ότι η επιτροπή του FSER χορηγεί τις ενισχύσεις εντός του ορίου των διαθέσιμων πόρων. Κατά τα λοιπά, δεν αμφισβητείται ότι οι πόροι του FSER, εκτός από τους πόρους που προέρχονται από το προϊόν του φόρου διαφημίσεων, είναι πενιχροί.

106 Αν και δεν αμφισβητείται ότι η επιχορήγηση της εγκατάστασης και η ενίσχυση του εξοπλισμού έχουν ανώτατο όριο και υπολογίζονται βάσει ιδίων κριτηρίων, ο καθορισμός του ποσού τους, αν είναι εντός των ανώτατων ορίων, πρέπει να γίνεται, ως επί το πλείστον, εντός του ορίου του αναμενόμενου προϊόντος του φόρου διαφημίσεων.

107 Αυτό καθίσταται ακόμη πιο προφανές προκειμένου περί της ετήσιας ενισχύσεως λειτουργίας που αποτελεί προδήλως τη σημαντικότερη κατηγορία ενίσχυσης της ραδιοφωνικής έκφρασης, αφού, η ενίσχυση αυτή, από μόνη της, αντιπροσωπεύει, για παράδειγμα, περισσότερο από το 96 % του συνόλου των χορηγηθεισών εντός του 2003 ενισχύσεων, όπως επισήμανε η Régie Networks κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση χωρίς να αντικρουσθεί στο σημείο αυτό.

108 Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 17 του διατάγματος 97-1263, το ποσό της ενίσχυσης αυτής καθορίζεται βάσει κλίμακας της επιτροπής FSER, που λαμβάνει υπόψη τα προϊόντα της τρέχουσας και κανονικής εκμετάλλευσης της οικείας υπηρεσίας πριν την αφαίρεση των διαφημιστικών εξόδων.

109 Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Régie Networks ισχυρίστηκε, χωρίς και πάλι να αντικρουσθεί, ότι η εν λόγω κλίμακα καθορίζεται αναλόγως των πόρων του FSER του προηγούμενου έτους, των προβλεπόμενων εσόδων του φόρου διαφημίσεων που εγγράφονται στον αρχικό νόμο περί των οικονομικών και των προβλέψεων εξέλιξης της διαφημιστικής αγοράς.

110 Τέλος, αν και η ενδεχόμενη αύξηση της ετήσιας επιχορήγησης λειτουργίας του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του διατάγματος 97-1263 περιορίζεται στο 60 %, ο ετήσιος καθορισμός της αύξησης αυτής εξαρτάται επίσης, εντός του ανώτατου αυτού ορίου, από τους διαθέσιμους πόρους και, επομένως, ως επί το πλείστον, από τα έσοδα ή τα προβλεπόμενα έσοδα του φόρου διαφημίσεων.

111 Υπό τις συνθήκες αυτές, το προϊόν του φόρου αυτού ασκεί επιρροή στο ύψος του ποσού των χορηγηθεισών ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης. Ειδικότερα, η χορήγηση των ενισχύσεων αυτών και, σε μεγάλο βαθμό, το ύψος τους εξαρτώνται από το προϊόν του εν λόγω φόρου.

112 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο φόρος διαφημίσεων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης το οποίο χρηματοδοτεί ο φόρος αυτός.

113 Επομένως, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της τον φόρο αυτόν κατά την εξέταση του οικείου συστήματος ενισχύσεων, εν προκειμένω, κατόπιν της κοινοποίησης του συστήματος αυτού, στο πλαίσιο του προκαταρκτικού σταδίου εξέτασης των ενισχύσεων βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ.

114 Ωστόσο, δεν αμφισβητείται ότι, αν και ο εν λόγω τρόπος χρηματοδοτήσεως κοινοποιήθηκε πράγματι στην Επιτροπή, αφού αποτελεί το πρώτο μέρος του σχεδίου του διατάγματος 97-1263, η Επιτροπή δεν τον εξέτασε στο πλαίσιο της διαδικασίας μετά το πέρας της οποίας εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υποστήριξε ενώπιον του Δικαστηρίου ότι δεν έπρεπε να προβεί στην εξέταση αυτή, αφού ο φόρος διαφημίσεων δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης.

115 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή, με έγγραφο της 8ης Μαΐου 2003, εναντιώθηκε σε έναν τρόπο χρηματοδοτήσεως τροποποιημένου συστήματος ενισχύσεων της ραδιοφωνικής έκφρασης ο οποίος ήταν στην ουσία όμοιος με τον επίμαχο στην κύρια δίκη φόρο, θεωρώντας ότι ο εν λόγω τρόπος χρηματοδοτήσεως αντίκειται στη γενική

αρχή που επαναλαμβάνεται τακτικώς από την Επιτροπή και επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 25ης Ιουνίου 1970, 47/69, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1970, σ. 341), σύμφωνα με την οποία τα εισαγόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες πρέπει να απαλλάσσονται από κάθε επιβάρυνση φορολογικού χαρακτήρα, προς χρηματοδότηση συστήματος ενισχύσεων από το οποίο ωφελούνται μόνον οι εθνικές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή, μόνο μετά από τροποποίηση του οικείου σχεδίου ενίσχυσης ούτως ώστε ο συνδεόμενος με αυτήν φόρος να καλύπτει εφεξής μόνον τα διαφημιστικά μηνύματα που μεταδίδονται από το γαλλικό έδαφος, αποφάσισε, με έγγραφο της 28ης Ιουλίου 2003, να μην προβάλλει αντιρρήσεις κατά του εν λόγω συστήματος ενισχύσεων.

116 Στο μέτρο που η Επιτροπή, προκειμένου να εκτιμήσει τη συμβατότητα του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων προς τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της Συνθήκης, δεν έλαβε υπόψη της τον τρόπο χρηματοδοτήσεως των ενισχύσεων αυτών, μολονότι ο εν λόγω τρόπος χρηματοδοτήσεως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος αυτού, είναι κατ' ανάγκη πεπλανημένη η εκτίμηση της συμβατότητας του εν λόγω συστήματος προς την κοινή αγορά.

117 Επομένως, για τον λόγο αυτό, πρέπει να κηρυχθεί ανίσχυρη η επίμαχη απόφαση.

118 Σε περίπτωση διαπίστωσης του ανισχύρου της επίμαχης απόφασης, η Γαλλική Κυβέρνηση ζητεί από το Δικαστήριο να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της απόφασής του, εξαιρώντας από τον περιορισμό αυτόν μόνον τις επιχειρήσεις που, πριν την έκδοση της οικείας δικαστικής απόφασης, είχαν ασκήσει προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή ένσταση με ισοδύναμο αποτέλεσμα όσον αφορά την είσπραξη του φόρου διαφημίσεων.

119 Στην ίδια περίπτωση, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να μη θίξει τα αποτελέσματα της απόφασης που θα ακυρώσει, ώστε να μην ανατρέψει ούτε την είσπραξη των φόρων ούτε τη χορήγηση των ενισχύσεων.

120 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, υπενθυμίζεται μεταξύ άλλων ότι το εν λόγω σύστημα ενισχύσεων κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και επετράπη από αυτήν όπως ακριβώς τα προηγούμενα συστήματα και εφαρμόστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ειδικότερα ότι η υποχρέωση ανάκτησης των οικείων ποσών από το FSER και τους τοπικούς ραδιοσταθμούς από το 1998 έως το 2002 θα έθετε σε κίνδυνο την οικονομική τους κατάσταση ακόμη δε και την ύπαρξή τους και θα απειλούσε τον πλουραλισμό των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

121 Συναφώς, υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, όταν επιτακτικές ανάγκες ασφάλειας δικαίου το δικαιολογούν, το Δικαστήριο διαθέτει βάσει του άρθρου 231, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, το οποίο έχει κατ' αναλογίαν εφαρμογή και στο πλαίσιο των κατά το άρθρο 234 ΕΚ προδικαστικών παραπομπών για την εκτίμηση του κύρους των πράξεων των κοινοτικών οργάνων, διακριτική εξουσία να προσδιορίζει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, τα αποτελέσματα της οικείας πράξης που θεωρείται ότι διατηρούν την ισχύ τους (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2001, C-228/99, Silos, Συλλογή 2001, σ. I-8401, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

122 Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, το Δικαστήριο έκανε χρήση της δυνατότητας να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της διαπιστώσεως του ανισχύρου κοινοτικής

ρυθμίσεως όταν επιτακτικές ανάγκες ασφάλειας δικαίου αναγόμενες στο σύνολο των συμφερόντων, τόσο ιδιωτικών όσο και δημοσίων, που διακυβεύονταν στις σχετικές υποθέσεις εμπόδιζαν να τεθεί υπό αμφισβήτηση η είσπραξη ή η καταβολή χρηματικών ποσών που είχε γίνει βάσει της ρυθμίσεως αυτής πριν από την ημερομηνία της αποφάσεώς του (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση Silos, σκέψη 36).

123 Στην προκειμένη περίπτωση, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων είχε εφαρμογή επί πέντε έτη και ότι οι χορηγηθείσες βάσει του συστήματος αυτού ενισχύσεις είναι πολυάριθμες και αφορούν πολλούς επιχειρηματίες. Αφετέρου, οι επιτακτικοί λόγοι ασφάλειας δικαίου που επικαλείται τόσο η Γαλλική Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή και ιδίως το ότι το εν λόγω σύστημα κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και το ότι η απόφαση με την οποία η Επιτροπή το επέτρεψε δεν αμφισβητήθηκε ενώπιον των κοινοτικών δικαστηρίων μπορούν να δικαιολογήσουν τον περιορισμό των διαχρονικών αποτελεσμάτων της διαπίστωσης του ανισχύρου της επίμαχης απόφασης.

124 Υπενθυμίζεται, περαιτέρω, ότι, όταν το Δικαστήριο διαπιστώνει, στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του άρθρου 234 ΕΚ, το ανίσχυρο πράξεως εκδοθείσας από κοινοτική αρχή, η απόφασή του έχει ως έννομη συνέπεια το ότι επιβάλλει στα αρμόδια όργανα της Κοινότητας την υποχρέωση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αρθεί η διαπιστωθείσα έλλειψη νομιμότητας, λαμβανομένου υπόψη ότι η υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 233 ΕΚ σε περίπτωση ακυρωτικής αποφάσεως τυγχάνει εφαρμογής, σε παρόμοια περίπτωση, κατ' αναλογίαν (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, C-120/06 P και C-121/06 P, FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-6513, σκέψη 123 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

125 Τέλος, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 94 της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή έχει, δυνάμει της Συνθήκης, αποκλειστική αρμοδιότητα εκτίμησης της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων προς την κοινή αγορά υπό τον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή.

126 Επομένως, πρέπει να περιορισθούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της διαπίστωσης του ανισχύρου της επίμαχης απόφασης μέχρι την έκδοση νέας απόφασης της Επιτροπής, ούτως ώστε η Επιτροπή να άρει τη διαπιστωθείσα με την παρούσα απόφαση έλλειψη νομιμότητας. Τα αποτελέσματα αυτά διατηρούνται για περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει να εκδώσει τη νέα αυτή απόφαση στο πλαίσιο του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και, περαιτέρω, για εύλογο χρόνο αν η Επιτροπή αποφασίσει να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

127 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει πάντως να γίνει δεκτό το αίτημα της Γαλλικής Κυβέρνησης να εξαιρεθούν από τον περιορισμό αυτόν των διαχρονικών αποτελεσμάτων της παρούσας απόφασης μόνον οι επιχειρήσεις που, πριν την παρούσα απόφαση, άσκησαν προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή ένσταση με ισοδύναμο αποτέλεσμα όσον αφορά την είσπραξη του φόρου διαφημίσεων δυνάμει του διατάγματος 97-1263.

128 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση στο ερώτημα που υποβλήθηκε είναι ότι η επίμαχη απόφαση είναι ανίσχυρη. Ωστόσο, πρέπει να περιοριστούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της διαπίστωσης του ανισχύρου της απόφασης αυτής μέχρι την έκδοση νέας απόφασης της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 88 ΕΚ. Τα αποτελέσματα αυτά διατηρούνται για περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει να εκδώσει τη νέα αυτή απόφαση στο πλαίσιο του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και, περαιτέρω, για εύλογο χρόνο αν η Επιτροπή αποφασίσει να

κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Εξαιρούνται από τον περιορισμό αυτό των διαχρονικών αποτελεσμάτων της παρούσας απόφασης μόνον οι επιχειρήσεις που, πριν την παρούσα απόφαση, άσκησαν προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή ένσταση με ισοδύναμο αποτέλεσμα όσον αφορά την είσπραξη του φόρου διαφημίσεων δυνάμει του άρθρου 1 του διατάγματος 97-1263.

Επί των δικαστικών εξόδων

129 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Η απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 10ης Νοεμβρίου 1997 να μην προβάλλει αντιρρήσεις κατά της τροποποίησης συστήματος ενισχύσεων υπέρ τοπικών ραδιοσταθμών (κρατική ενίσχυση Ν 679/97 — Γαλλία) είναι ανίσχυρη.

Πρέπει να περιοριστούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της διαπίστωσης του ανισχύρου της εν λόγω απόφασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 10ης Νοεμβρίου 1997 μέχρι την έκδοση νέας απόφασης της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 88 ΕΚ. Τα αποτελέσματα αυτά διατηρούνται για περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει να εκδώσει τη νέα αυτή απόφαση στο πλαίσιο του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και, περαιτέρω, για εύλογο χρόνο αν η Επιτροπή αποφασίσει να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Εξαιρούνται από τον περιορισμό αυτόν των διαχρονικών αποτελεσμάτων της παρούσας απόφασης μόνον οι επιχειρήσεις που, πριν την παρούσα απόφαση, άσκησαν προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου ή ένσταση με ισοδύναμο αποτέλεσμα όσον αφορά την είσπραξη της επιβάρυνσης φορολογικού χαρακτήρα των ραδιοτηλεοπτικών διαφημίσεων, δυνάμει του άρθρου 1 του διατάγματος 97-1263, της 29ης Δεκεμβρίου 1997, περί θεσπίσεως επιβαρύνσεως φορολογικού χαρακτήρα υπέρ ταμείου ενισχύσεως της ραδιοφωνικής εκφράσεως.

(υπογραφές)